

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.411.4.5.2023

Pani
Edyta Durka
Dyrektor
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach
ul. Gabriela Narutowicza 13
99-200 Poddębice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/003 – Funkcjonowanie samorządowych bibliotek publicznych w województwie łódzkim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach ¹ , ul. Gabriela Narutowicza 13, 99-200 Poddębice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Durka, Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach od 1 stycznia 2015 r. ² (akta kontroli str. 2-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury.2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych.3. Prowadzenie gospodarki finansowej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (do dnia zakończenia kontroli, tj. 20 grudnia 2023 r.) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Małgorzata Chojnacka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/148/2023 z 10 października 2023 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Biblioteka, PBP.

² Od 9 lutego 2011 r. do 31 grudnia 2014 r. p.o. Dyrektor Biblioteki.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Powiatowa Biblioteka Publiczna prawidłowo realizowała cele statutowe i zadania w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechniania wiedzy i kultury.

Biblioteka została zorganizowana zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach oraz ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. W obowiązującym Regulaminie korzystania z materiałów bibliotecznych i usług Biblioteki⁵, nie ujęto jednakże maksymalnej możliwej do wypożyczenia jednorazowo liczby woluminów oraz maksymalnego okresu ich wypożyczenia. PBP w sposób właściwy gromadziła i ewidencjonowała materiały biblioteczne oraz prowadziła księgi inwentarzowe posiadanego księgozbioru. Ponadto prawidłowo wykorzystywała i rozliczyła (poza jednym badanym przypadkiem) otrzymane dotacje podmiotowe i celowe a objęte badaniem wydatki dokonane zostały po uprzedniej analizie rynku w terminie wynikającym z dowodów księgowych. Objęte badaniem sprawozdania i informacje zostały złożone terminowo (poza jednym przypadkiem). Dane zawarte w sprawozdaniach K03 zawierały dane zgodne ze stanem faktycznym, poza liczbą użytkowników aktywnie wypożyczających Biblioteki.

W przyjętych planach finansowych na lata 2021-2023 oraz ich aktualizacjach błędnie wykazywano stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu, zaś w analizowanych sprawozdaniach Rb-N błędnie wykazywano stan środków w kasie i depozytów bankowych.

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury

Opis stanu faktycznego

1.1. Biblioteka została utworzona z dniem 1 lipca 2000 r. na mocy uchwały nr XIII/92/2000 Rady Powiatu Poddębickiego z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie utworzenia Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach. W uchwale wskazano nazwę, siedzibę, teren i zakres działania biblioteki. Wskazano także, że Biblioteka prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁶.

Statut, stanowiący załącznik do uchwały tworzącej Bibliotekę, zawierał cele i zadania biblioteki, organy biblioteki i jej organizację, nazwę jednostki sprawującej nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki. Podobnie jak w uchwale w sprawie utworzenia PBP określono, że gospodarka finansowa PBP prowadzona jest w oparciu o przepisy uopdk. Wskazano także, że Biblioteka może w granicach obowiązujących przepisów pobierać opłaty za usługi i wydawnictwa, a wpływy przeznaczać na cele statutowe. Zgodnie ze Statutem działalność PBP służyła rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnicy i informacyjnych mieszkańców powiatu, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury, dbaniu o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej i systemu informatycznego na terenie powiatu. W statucie określono główne zadania PBP, w tym m.in.: gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Wprowadzony Zarządzeniem 6/2018 Dyrektora PBP z dn. 29 października 2018 r., dalej: Regulamin korzystania z materiałów bibliotecznych.

⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 194 ze zm., dalej: uopdk.

i samokształceniowych, pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, opracowywanie i publikowanie powiatowej bibliografii regionalnej, a także innych materiałów informacyjnych, zwłaszcza dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy regionu, udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej, organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych osobom z niepełnosprawnościami i chorym, tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych, koordynacja gromadzenia i udostępniania piśmiennictwa specjalistycznego na terenie powiatu, organizacja form pracy z czytelnikiem służących popularyzowaniu sztuki, nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego powiatu.

(akta kontroli str. 14-18)

1.2. Dane zawarte w Rejestrze Instytucji Kultury były zgodne ze stanem faktycznym i zawierały wymagane informacje wymienione w art. 14 ust. 1a uopdk. W okresie objętym kontrolą, rejestr aktualizowany był w zakresie informacji o zatwierdzonych sprawozdaniach finansowych Biblioteki.

(akta kontroli str. 19-23, 608-609)

1.3. Zgodnie z art. 14 ust. 4 ustawy z dn. 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach⁷, dyrektor wprowadził regulamin korzystania z materiałów bibliotecznych określający zasady korzystania z Biblioteki, z uwzględnieniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych oraz prawa i obowiązki czytelników biblioteki. W regulaminie określono ponadto zasady wypożyczania materiałów bibliotecznych, jednakże nie wskazano maksymalnej liczby woluminów wypożyczanych jednorazowo oraz okresu wypożyczenia, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Regulamin zawierał również zasady postępowania w razie opóźnienia lub zaniechania zwrotu materiałów bibliotecznych, ich zagubienia, zniszczenia bądź uszkodzenia, zasady udostępniania zbiorów biblioteki w czytelni (prezencyjnie), jak również cennik w zakresie korzystania z materiałów i usług w tym wysokość kar za przetrzymywanie zbiorów, za wydanie duplikatu karty bibliotecznej oraz upomnień.

Odrębnym zarządzeniem Dyrektora wprowadzono Regulamin korzystania ze stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu i oprogramowań multimedialnych w Czytelni Multimedialnej Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach⁸. W regulaminie tym określono cennik opłat w czytelni multimedialnej za materiały i usługi.

Dyrektor wyjaśniła, że cennik opłat zawarty w załączniku nr 1 do Regulaminu korzystania ze stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu i oprogramowań multimedialnych w Czytelni Multimedialnej Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach określiła w oparciu o szacunkowy koszt zużycia jednej kartki papieru oraz tonera.

(akta kontroli str. 26-57, 598)

1.4. W okresie objętym kontrolą, na stanowiskach bibliotekarskich zatrudnione były dwie osoby, jedna na stanowisku starszego bibliotekarza⁹ z wykształceniem wyższym i jedna z wykształceniem średnim na stanowisku młodszego bibliotekarza¹⁰. Kadre PBP¹¹ uzupełniał Dyrektor oraz główna księgowa zatrudniona na 1/3 etatu. W latach

⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 2393, dalej: ustawa o bibliotekach.

⁸ Zarządzenie nr 7/2018 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach.

⁹ Od 2 stycznia 2009 r.

¹⁰ Od 1 czerwca 2011 r.

¹¹ Ponadto, w okresie objętym kontrolą Dyrektor dwukrotnie zawarła umowy z Powiatowym Urzędem Pracy w Poddębicach na zorganizowanie stażu pracowniczego na okres odpowiednio 7 miesięcy w 2023 r. i 6 miesięcy w latach 2023/2024.

2021-2023 pracownicy PBP podnosili swoje kwalifikacje biorąc udział w szkoleniach. Liczba godzin odbytych przez personel Biblioteki szkoleń w latach 2021-2023 (III kwartał) wyniosła odpowiednio: 340, 240 i 20.

Pracownicy PBP nie brali udziału w naborze kandydatów na szkolenia specjalistyczne i kursy organizowane przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną. Biblioteka nie organizowała szkoleń dla pracowników bibliotek w powiecie.

Dyrektor wyjaśniła, że nie miała wiedzy na temat takich szkoleń.

(akta kontroli str. 58-69, 569-573, 608-609)

1.5. W latach 2021-2023 (III kwartał) liczba czytelników kształtowała się na podobnym poziomie, odpowiednio 381, 384 i 329 zarejestrowanych i aktywnie wypożyczających czytelników. W 2022 r. odnotowano jednakże spadek liczby odwiedzin w bibliotece o 695 wizyt w stosunku do 2021 r. (3 239 odwiedzin).

Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z tego, że działalność Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach do końca marca 2022 roku uwarunkowana była trwającą sytuacją epidemiologiczną, choć w zdecydowanie węższym zakresie niż rok wcześniej. Nadal obowiązywały obostrzenia dotyczące obowiązku zakrywania ust i nosa, czy limitu osób na spotkaniach. Pandemia wyraźnie wpłynęła na wiele obszarów funkcjonowania społecznego, w tym na zmianę nawyków odbioru kultury. Placówka obecnie nastawiona jest przede wszystkim na „odzyskiwanie” i pozyskiwanie nowych czytelników. Wpływ na jej działalność w tym czasie miał również spadek aktywności osób starszych, którzy ze względu na postępujący wiek i stan fizyczny zrezygnowali z korzystania z usług Biblioteki.

Liczba woluminów wypożyczonych na zewnątrz w latach 2021-2023 (III kwartał) wyniosła odpowiednio: 9 374, 9 367 i 6 808.

Biblioteka informowała o zbiorach własnych w tym zakupionych nowościach poprzez stronę internetową oraz media społecznościowe.

Dyrektor wyjaśniła, że Biblioteka dba o aktualizację księgozbioru, również w zakresie literatury skierowanej do dzieci i młodzieży. Pracownicy przyjmują i uwzględniają sugestie od czytelników i ich opiekunów w zakresie poszerzania księgozbioru.

W ramach działalności kulturalno-oświatowej PBP zorganizowała m.in.: odpowiednio 20, 12 i 16 wystaw, 16, 15 i 17 lekcji bibliotecznych/ warsztatów, 10, dziewięć, 14 spotkań czytelniczych literackich i tematycznych oraz pięć, trzy i dwa konkursy. Ponadto PBP organizowała lekcje biblioteczne skierowane do przedszkolaków.

(akta kontroli str. 88-125, 227-248, 568-570, 595-597, 608-609)

1.6. W okresie objętym kontrolą, PBP prowadziła działania propagujące czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży poprzez organizację różnego rodzaju akcji, np. „Czytanie bajek” – cykl nagranych filmów (również z napisami oraz lektorem dla osób niesłyszących) udostępnionych na stronie internetowej PBP. Realizowała cykliczne konkursy plastyczne np. „ulubiony miś bohater literacki”, „jak się dzieci w Bronowie bawiły?”, czy też „Biblioteka w oczach przedszkolaka”. W przypadku młodzieży organizowała konkursy poetyckie (np. z projektu „Blisko Marii Konopnickiej” – „Choćbyś gwiazdy znał na niebie musisz jeszcze znać sam siebie”), recytatorskie (np. poezji J. Tuwima, W. Szyborskiej, ks. J. Twardowskiego) czy też narodowego czytania m.in. powieści „Nad Niemnem” Elżby Orzeszkowej oraz „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza.

Bibliografia regionalna opracowywana była na podstawie prenumerowanej prasy codziennej i udostępniana do wglądu czytelnikom. Zamieszczana była również na

stronie www. w zakładce „Kronika regionalna”. W 2023 r. we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Poddębicach PBP opracowywała informacje do folderu na temat powiatu, jego historii, zabytków i atrakcji turystycznych. Dyrektor wyjaśniła, że publikacja będzie również promocją biblioteki jako partnera w jego realizacji.

(akta kontroli str. 227-250, 566, 595-597, 634)

Na podstawie obowiązującego Regulaminu korzystania z materiałów bibliotecznych, Biblioteka udostępniała zbiory biblioteczne na miejscu oraz wypożyczała na zewnątrz. W ramach promocji działalności kulturalno-oświatowej PBP na bieżąco współpracowała ze Starostwem Poddębickim w celu promowania działalności na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych powiatu, a także w Biuletynie Starostwa Powiatowego w Poddębicach - Powiat z Perspektywy. Współpracowała z lokalnymi mediami, przesyłając informacje o realizowanych projektach promujących czytelnictwo. Ponadto na stronie internetowej oraz profilu społecznościowym Biblioteki zamieszczano informacje o bieżącej działalności. W latach 2021 - 2023 PBP uczestniczyła w akcji „Mała książka, wielki człowiek” organizowanej przez Instytut Książki przekazując najmłodszym czytelnikom „wyprawkę czytelniczą”, a ich rodzicom poradnik o zaletach czytania. W ramach promocji działalności oraz czytelnictwa PBP brała udział w Dożynkach powiatu poddębickiego, gdzie prezentowała książki pochodzące ze zbiorów Biblioteki, organizowała m.in.: Piknik literacki w Uniejowie¹² (2023 r.). Realizowała także liczne akcje propagujące czytelnictwo, w tym m.in.: akcję czytelniczą „Randka z książką...” (2021 r.), „Z książką na leżaku” (2021 r.), „Niestraszna mi książka” (2022 r.), „Zakończycie się w czytaniu” (2023 r.), Narodowe czytanie „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza (2022 r.) oraz powieści „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej (2023 r.). Ponadto we wszystkich latach objętych kontrolą, realizowano akcję „Głośnego czytania w Przedszkolu Publicznym w Poddębicach”, zaś z okazji Ogólnopolskiego Święta Wolnych Książek w PBP organizowano akcję bookcrossingową. Co roku w PBP odbywały się akcje/wystawy literackie i tematyczne związane z obchodzonymi w Polsce świętami, jak również z okazji „Dnia bibliotekarza i bibliotek”, „Światowego Dnia Ziemi”, czy też Światowego Dnia Świadomości Autyzmu”.

W 2022 roku Biblioteka zrealizowała dwa projekty pn. „Blisko Marii Konopnickiej” oraz „Tu się czyta! Czytamy literaturę dziecięcą”, na które uzyskała dofinansowanie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego¹³. Ponadto w ramach działalności upowszechniającej czytelnictwo zakupiono także książki dla dzieci w języku ukraińskim oraz słownik polsko-ukraiński. Natomiast w 2023 r. zrealizowano projekt pn. „Teatr na Zamku”¹⁴, który obejmował organizację na Zamku Arcybiskupów Gnieźnieńskich w Uniejowie spektaklu „Zemsta” Aleksandra Fredry w wykonaniu Krakowskiego Teatru Komedia.

W celu poprawy dostępności usług dla PBP uruchomiła usługę „Książka na telefon”.

Dyrektor wyjaśniła, że *jest ona skierowana do osób, które ukończyły 70 lat oraz osób z niepełnosprawnościami, których stan zdrowia lub stopień niepełnosprawności uniemożliwia samodzielne wypożyczenie materiałów bibliotecznych. Usługa dostawy i odbioru książek jest bezpłatna, należy jedynie zamówić telefonicznie bądź e-mailowo interesujące pozycje książkowe i ustalić odpowiedni termin odbioru. (...) Ponadto do budynku Biblioteki może wejść osoba z psem asystującym lub z psem przewodnikiem.* W 2022 roku w ramach projektu pt. „Tu się czyta! Czytamy literaturę dziecięcą”

¹² Wspólnie z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Łodzi oraz Miejską i Gminną Biblioteką Publiczną w Uniejowie.

¹³ Dalej: MKiDN.

¹⁴ Uzyskano dotację MKiDN w programie „Kultura Dostępna” w kwocie 28 000 zł oraz z Fundacji „Inicjatywy Powiatu Poddębickiego” w kwocie 7013 zł.

przeprowadzono cykl spotkań, podczas których zaproszeni lektorzy czytali utwory dla dzieci. *Czytania zostały nagrane i umieszczone na stronie Biblioteki oraz dostosowane pod względem dostępności (napisy oraz PJM). Ponadto, aby poszerzyć zakres usług dla osób niepełnosprawnych – w tym przypadku niedosłyszących lub głuchoniemych dyrektor Biblioteki w 2022 roku ukończyła kurs języka migowego.*

(akta kontroli str. 227-248, 566, 595-597)

1.7. Biblioteka podejmowała działania mające na celu zwiększenie posiadanych zbiorów oraz poszerzenie oferty dla czytelników. W okresie objętym kontrolą, pozyskała dotacje z Biblioteki Narodowej odpowiednio w kwotach: 4000 zł, 2650 zł oraz 2150 zł, zaś w latach 2022-2023 pozyskała środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w kwotach odpowiednio: 23 800 zł i 28 000 zł, zaś w 2023 r. z Fundacji „Inicjatywy Powiatu Poddębickiego” kwotę 7013 zł. W Bibliotece zorganizowano trzy stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Ponadto PBP udostępniała czytelnikom dostęp do platformy - wypożyczalnia cyfrowa Academica¹⁵ oraz poszerzała zbiór audiobooków. Lekcje biblioteczne prowadzone były przy wykorzystaniu czytnika i projektora multimedialnego uatrakcyjniając w ten sposób prowadzone zajęcia.

(akta kontroli str. 227-248, 326-374, 608-609)

1.8. W okresie objętym kontrolą PBP współpracowała z MKiDN, Instytutem Książki realizując różnego rodzaju przedsięwzięcia promujące czytelnictwo w ramach uzyskiwanych dotacji. W ramach działalności statutowej współpracowała również z domami kultury w Poddębicach i Uniejowie przy organizacji „eventów” propagujących działalność PBP, a także placówkami oświatowymi z województwa łódzkiego w zakresie organizacji konkursów i imprez kulturalnych.

W związku z brakiem działalności wydawniczej Biblioteka w latach 2021-2022 nie współpracowała w tym zakresie z Archiwum.

Dyrektor wyjaśniła, że ze względu na niską dotację nie wydawała materiałów wydawniczych. Obecnie jest w trakcie opracowywania Folderu Powiatu Poddębickiego we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Poddębicach. Publikacja stanie się przewodnikiem promującym powiat poddębicki. Biblioteka przygotowuje informacje na temat powiatu, które znajdują się w folderze. Po wydaniu Folderu zostanie on przekazany do Archiwum.

(akta kontroli str. 227-250, 566, 582, 595-597)

1.9. W okresie objętym kontrolą Biblioteka terminowo złożyła do Głównego Urzędu Statystycznego sprawozdania K-03. Co do zasady dane zawarte w sprawozdaniach były zgodne ze stanem faktycznym¹⁶, poza danymi dotyczącymi liczby użytkowników aktywnie wypożyczających, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 88-125, 569-573, 575-581, 595-597, 610-622)

1.10. Przy Bibliotece nie działała rada biblioteczna ani inny organ o charakterze doradczym i opiniodawczym.

Dyrektor wyjaśniła, że placówka jest niewielka i zatrudnia niewielką liczbę pracowników.

(akta kontroli str. 567)

1.11. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach nie realizowała zadań biblioteki gminnej.

(akta kontroli str. 595-597)

¹⁵ Cyfrowa wypożyczalnia międzybiblioteczna książek i czasopism naukowych.

¹⁶ Zweryfikowano na próbie.

1.12. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach pełniła funkcję ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznego. Dyrektor koordynowała pracę bibliotek w powiecie poprzez zbieranie informacji z powiatu oraz wykonywanie działalności sprawozdawczej w tym zakresie. Bibliografia regionalna opracowywana była na podstawie prenumerowanej prasy codziennej i udostępniana do wglądu czytelnikom. Zamieszczana była również na stronie internetowej w zakładce „Kronika regionalna”. Biblioteka nie udostępniała materiałów naukowych, edukacyjnych, muzycznych.

Dyrektor wyjaśniła, że do tej pory żaden z mieszkańców nie zgłosił zainteresowania takimi materiałami. W przeciwnym wypadku PBP uwzględniłaby takie potrzeby.

PBP nie pośredniczyła również w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych.

Dyrektor wyjaśniła, że na stronie www. Biblioteki znajduje się zakładka „Katalog bibliotek powiatu poddębickiego”, gdzie czytelnik może zapoznać się z księgozbiorami innych bibliotek z terenu powiatu. Do tej pory żaden z mieszkańców nie zgłosił potrzeby wypożyczenia książki z innej biblioteki z terenu powiatu, co może być spowodowane niewielkimi odległościami między bibliotekami gminnymi z terenu powiatu poddębickiego.

(akta kontroli str. 126-226, 595-597)

1.13. W okresie objętym kontrolą Powiatowa Biblioteka Publiczna udzielała bibliotekom z terenu powiatu pomocy instrukcyjno-metodycznej w zakresie sporządzania dokumentacji regulującej zasady funkcjonowania bibliotek, opracowania regulaminów z uwzględnieniem zmieniającego się prawa oraz nowych obowiązków nakładanych przez ustawodawcę. Ponadto, zorganizowała jedno szkolenie dla bibliotekarzy powiatu poddębickiego w temacie deskryptorów Biblioteki Narodowej. Pomoc metodyczna dotyczyła m.in. sposobu użytkowania systemów bibliotecznych, zasad sporządzania opisów bibliograficznych oraz ich pobierania z Biblioteki Narodowej, a także prowadzonej działalności propagującej czytelnictwo, w tym m.in. sposoby organizacji konkursów, ubiegania się o dotacje i wypełniania wniosków o dotacje.

(akta kontroli str. 126-226, 595-597, 633)

Biblioteka nie organizowała ogólnych szkoleń seminaryjnych dla wszystkich merytorycznych pracowników bibliotek publicznych w powiecie przy współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną. Pracownicy Biblioteki nie brali udziału w naborze kandydatów na szkolenia specjalistyczne i kursy.

Dyrektor wyjaśniła, że nie posiadała wiedzy na temat organizacji takich szkoleń przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną.

(akta kontroli str. 569-573, 595-597)

1.14. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach w ramach sprawowanego nadzoru zbierała informacje o działalności wszystkich bibliotek gminnych z powiatu wchodzących w skład sieci bibliotecznej powiatu w zakresie zadań określonych w zadaniach określonych w art. 27 ust. 5 ustawy o bibliotekach. Na tej podstawie opracowywała zbiorcze sprawozdanie z działalności bibliotek w powiecie i przekazywała je do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Łodzi.

(akta kontroli str. 126-226, 595-597)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązującym od dnia 29 października 2018 r. Regulaminie korzystania z materiałów bibliotecznych i usług Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach nie wskazano maksymalnej liczby woluminów wypożyczanych jednorazowo oraz okresu wypożyczenia, co było działaniem nierzetelnym.

Dyrektor wyjaśniła, że w Regulaminie nie wskazano bezpośrednio ww. informacji przez niedopatrzenie. Niemniej czytelnicy byli informowani na miejscu o zasadach wypożyczeń. Ponadto system biblioteczny narzucał maksymalną możliwą do wypożyczenia liczbę książek jak również maksymalny czas ich wypożyczenia.

(akta kontroli str. 26-40, 569-573, 595-597, 598)

W trakcie kontroli uzupełniono Regulamin o zasady wypożyczania zbiorów w zakresie ilości oraz terminów, jak również zamieszczono informacje na stronie internetowej Biblioteki.

2. Sprawozdania K-03 za 2021 r. i 2022 r. w zakresie liczby aktywnie wypożyczających zostały sporządzone w sposób nierzetelny. W dokumentach wskazano bowiem, że liczba użytkowników aktywnie wypożyczających była tożsama z liczbą użytkowników zarejestrowanych, tj. odpowiednio 381 i 385 osób, podczas gdy według danych z systemu SOWA SQL Standard¹⁷ liczba aktywnie wypożyczających wyniosła: 329 i 334 osoby.

Dyrektor wyjaśniła, że co roku *czytelnik rejestrowany jest od nowa (ma przedłużaną ważność karty bibliotecznej na kolejny rok) jako użytkownik biblioteki*. Z uwagi na zdarzające się nieścisłości, w systemie do sprawozdań, przyjmowano liczbę czytelników zarejestrowanych w bibliotece i weryfikowano ją z ewidencją prowadzoną papierowo. Wartości te były zgodne z wartościami wskazywanymi w sprawozdaniach do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Łodzi. Ponadto wyjaśniła, że wykorzystywana przez PBP wersja programu nie umożliwia sprawdzenia listy osób z imienia i nazwiska, które w danym dniu korzystały z biblioteki¹⁸. *System nie wskazywał również kogo konkretnie (imię i nazwisko) zakwalifikował jako użytkownika zarejestrowanego czy czynnego*. Wyjaśniła również, że PBP jest w trakcie konwersji systemu SOWA, a rozbieżności w tym zakresie będą wyjaśnione.

(akta kontroli str. 88-125, 569-573, 575-581, 595-597, 610-622, 638)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach w zakresie propagowania czytelnictwa wśród mieszkańców powiatu. Organizacja PBP pozwalała na przestrzeganie jej celów statutowych, pomimo nieujęcia w Regulaminie korzystania z materiałów bibliotecznych i usług maksymalnej możliwej do wypożyczenia jednorazowo liczby woluminów oraz maksymalnego okresu ich wypożyczenia. W okresie objętym kontrolą, PBP organizowała akcje i konkursy mające na celu propagowanie czytelnictwa wśród mieszkańców powiatu poddębickiego i zapobieganie spadkowi liczby czytelników oraz wypożyczeń. Prowadziła działalność informacyjną wśród mieszkańców i współpracowała z innymi instytucjami kultury. Dane zawarte w sprawozdaniach K03 co do zasady były zgodne ze stanem faktycznym. Stwierdzone w tym zakresie niezgodności dotyczyły jedynie wskazanej w sprawozdaniach liczby użytkowników aktywnie wypożyczających Biblioteki.

OBSZAR

2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2021-2023¹⁹ (III kwartał) księgozbiór biblioteki liczył odpowiednio 13 634, 14 350 i 14 526 pozycji, w tym prenumerowanych czasopism bieżących

¹⁷ System biblioteczny funkcjonujący w PBP.

¹⁸ Było to możliwe w odwrotny sposób, tzn.: znając imię i nazwisko można było sprawdzić historię wypożyczeń danego czytelnika.

¹⁹ Według stanu na 31 grudnia 2021 r., 31 grudnia 2022 r. i 30 września 2023 r.

odpowiednio dwa, jeden i jeden. Ponadto w zasobach biblioteki znajdowało się odpowiednio: 172, 174 i 174 audiobooków, a także 157 dokumentów elektronicznych.

(akta kontroli str. 88-125)

2.2. W okresie objętym kontrolą Biblioteka dysponowała 30 miejscami dla czytelników. W pomieszczeniach biblioteki nie zorganizowano miejsc dla osób z niepełnosprawnościami.

Dyrektor wyjaśniła, że budynek Biblioteki nie jest przystosowany architektonicznie do obsługi osób z niepełnosprawnościami. Instytucja nie jest właścicielem budynku, a jedynie wynajmuje pomieszczenia od Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i nie jest upoważniona do remontu zajmowanych pomieszczeń. Niemniej *jednak powyższe bariery nie powodują, iż zapominamy o osobach z niepełnosprawnościami czy szczególnymi potrzebami. W momencie, kiedy istnieje potrzeba skorzystania z usług przez osobę ze szczególnymi potrzebami, zapewniamy dostęp alternatywny jako jedną z form dostępności. Polega ona na dostarczeniu książek przed Bibliotekę. Osoby zmagające się z różnego rodzaju niepełnosprawnością, mogą skontaktować się telefonicznie bądź za pośrednictwem poczty elektronicznej z biblioteką w celu poinformowania o chęci skorzystania z zasobów i usług placówki.*

(akta kontroli str. 88-125, 569-573)

2.3. Procedura ewakuacji została przyjęta na mocy Zarządzenia nr 21/2011 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia Planu ewakuacji pracowników Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach. Przyjęty dokument został opracowany na podstawie przekazanej do stosowania procedury opracowanej przez właściciela budynku. Zatrudnieni pracownicy pisemnie potwierdzili zapoznanie się z procedurą. W toku oględzin ustalono, że drogi ewakuacji były właściwie oświetlone i dobrze widoczne, plan ewakuacji biblioteki został umieszczony w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp, zaś wyjście ewakuacyjne zostało oznaczone w sposób wyraźny i trwały. Brak było jednak oznaczeń kierujących do wyjścia ewakuacyjnego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Wyznaczone według planu drogi ewakuacyjne i drzwi stanowiące wyjścia ewakuacyjne były drożne.

(akta kontroli str. 251-253, 568-573, 575-578)

2.4. W Bibliotece nie były prowadzone kontrole związane z bezpieczeństwem wewnętrznym i zewnętrznym.

Dyrektor wyjaśniła, że Powiatowa Biblioteka Publiczna w Poddębicach wynajmuje zajmowane pomieszczenia od Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Poddębicach. Wszelka dokumentacja dotycząca procedur na wypadek wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych wraz z ogólnym planem ewakuacji została opracowana przez właściciela budynków tj. Poradnię. Biblioteka jako najemca opracowała Plan ewakuacji Biblioteki w zakresie przeprowadzenia ewakuacji w części zajmującej przez nią pomieszczeń na podstawie dokumentacji przekazanej przez Poradnię.

(akta kontroli str. 568, 574)

2.5. Zatrudnieni pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie ochrony przeciwpożarowej podczas szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. W czytelni oraz w pomieszczeniu biurowym rozmieszczono trzy gaśnice, które terminowo poddawano półrocznym przeglądom.

(akta kontroli str. 254-255)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Drogi ewakuacyjne w czytelni Biblioteki nie były trwale oznakowane, co było niezgodne z § 4 ust 2 pkt 4) lit a) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów²⁰, zgodnie z którym właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków oraz placów składowych i wiat, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych oznakowują, znakami zgodnymi z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa drogi ewakuacyjne (...).

Dyrektor wyjaśniła, że w pomieszczeniach Biblioteki znajdują się tabliczki bhp i p.poż, jednak po remoncie czytelni Biblioteki nie zawieszono tabliczek informujących o kierunku do wyjścia ewakuacyjnego.

(akta kontroli str. 251-253, 568-573, 575-578, 593-594)

W trakcie kontroli uzupełniono brakujące oznakowanie.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK Biblioteka prawidłowo gromadziła i przechowywała materiały biblioteczne. Jednakże pomimo wdrożenia procedury ewakuacyjnej oraz opracowania planu ewakuacji PBP, nie oznaczono dróg ewakuacji w zakresie wymaganym przepisami Rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków.

OBSZAR

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

Opis stanu faktycznego

3.1. Dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości, wprowadzona na mocy Zarządzenia Nr 5/2016 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie określenia zasad (polityki) rachunkowości²¹ w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Poddębicach, zawierała elementy określone w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²² za wyjątkiem określenia wersji oprogramowania wykorzystywanych systemów komputerowych i daty rozpoczęcia ich eksploatacji, wymaganych art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c uor, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 256-287, 588-590, 634)

3.2. Gospodarkę finansową Biblioteki prowadzono w oparciu o plan finansowy aktualizowany zarządzeniami Dyrektora PBP²³ na bieżąco w ciągu roku. Plan zawierał wszystkie wymagane elementy wymienione w art. 31 ustawy z dn. 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴, z wyłączeniem pozycji dotyczących nieplanowanych i niewystępujących w badanym okresie kosztów z tytułu płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań, środków na wydatki majątkowe oraz środków przyznanych innym podmiotom.

W przyjętych planach finansowych na lata 2021-2023 oraz ich aktualizacjach błędnie wykazywano stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu. Ponadto w aktualizacjach planu finansowego na 2022 r. wprowadzonych na mocy Zarządzenia 3/F/2022 z dn. 3 sierpnia 2022 r. oraz Zarządzenia 4/F/2022 z dn. 31 grudnia 2022 r. błędnie, pod względem rachunkowym, obliczono wynik finansowy, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

²⁰ Dz.U. z 2023 r. poz. 822, dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków.

²¹ W PBP księgi rachunkowe prowadzono papierowo za wyjątkiem modułu placowego prowadzonego z wykorzystaniem programu komputerowego.

²² Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

²³ Zarządzenie nr 1/F/2021 z 12 stycznia 2021 r., Zarządzenie 2/F/2021 z dn. 13 stycznia 2021 r., Zarządzenie 3/F/2021 z dn. 7 kwietnia 2021 r., Zarządzenie 4/F/2021 r. z dn. 9 września 2021 r., Zarządzenie 5/F/2021 z dn. 14 października 2021 r. Zarządzenie 6/F/2021 z dn. 31 grudnia 2021 r., Zarządzenie 1/F/2022 z dn. 12 stycznia 2022 r., Zarządzenie 2/F/2022 z dn. 2 czerwca 2022 r., Zarządzenie 3/F/2022 z dn. 3 sierpnia 2022 r., Zarządzenie 4/F/2022 z dn. 31 grudnia 2022 r., Zarządzenie 1/F/2023 z dn. 14 stycznia 2023 r., Zarządzenie 2/F/2023 z dn. 15 maja 2023 r., Zarządzenie 3/F/2023 z dn. 7 czerwca 2023 r., Zarządzenie 4/F/2023 z dn. 27 lipca 2023 r.

²⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

(akta kontroli str. 288-325, 569-573, 583-587, 595-597)

3.3. W planie finansowym Biblioteki zostały uwzględnione i oszacowane wszystkie źródła przychodów z działalności. W przychodach uwzględniono dotacje od organizatora w kwotach odpowiednio 270 000 zł, 300 000 zł oraz 330 000 zł. Dotacje podmiotowe stanowiły odpowiednio 94,5%, 91,9% i 89,8% wszystkich zaplanowanych przychodów. Ponadto uwzględniono dotacje pozyskane z innych źródeł w kwotach (po zmianach) w wysokości 4 000 zł, 26 450 zł oraz 37 163 zł. Zaplanowano także przychody z działalności statutowej biblioteki w kwocie 500 zł w każdym z badanych lat. Przychody te zostały osiągnięte w wysokości odpowiednio: 0 zł, 31,20 zł oraz 37,40 zł.

Dyrektor wyjaśniła, że przed okresem objętym kontrolą Biblioteka osiągała przychody w zbliżonej lub wyższej wartości, dlatego wielkości te były przyjmowane w kolejnych planach finansowych. Z uwagi na ograniczenia w działalności Biblioteki spowodowane pandemią, a także zmniejszonym zapotrzebowaniem na usługi dostępu do Internetu i ksero przychody nie zostały zrealizowane w zaplanowanej wysokości.

W planowanych kosztach uwzględniono m.in.: koszty wynagrodzeń osobowych pracowników, stanowiące odpowiednio: 68,4%, 64,5%, 60,7% wszystkich kosztów, a także składki na ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, stanowiące odpowiednio: 15,7%, 11,6% oraz 14,7%. Planowane zakupy książek stanowiły z kolei: 4,1%, 4,8%, 3,3% wszystkich zaplanowanych kosztów.

W latach 2021-2023 (III kwartał) wykonane przychody łączne wyniosły odpowiednio: 285 809,62 zł, 324 044,82 zł i 285 480,40 zł, natomiast łączne koszty wykonane: 277 617 zł, 335 338,90 zł, 278 291,77 zł. W 2022 r. Biblioteka²⁵ odnotowała stratę w wysokości 10 349,08 zł.

(akta kontroli str. 288-374, 569-573, 583-587, 595-597)

3.4. W PBP obowiązywały zasady ewidencji materiałów bibliotecznych²⁶ opracowane na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 29 października 2008 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych²⁷. Biblioteka prawidłowo ewidencjonowała materiały biblioteczne i uzgadniała raz w roku wartości zbiorów wykazywane w ewidencji sumarycznej z wartością wykazywaną na koncie ewidencji majątkowej. W badanych latach wartości były zgodne, poza rokiem 2022 kiedy to odnotowano brak zaewidencjonowania jednej pozycji książkowej.

Dyrektor wyjaśniła, że w *Protokole rozliczeń wyników inwentaryzacji w 2022 r. wykazano niezawiniony niedobór zbiorów bibliotecznych na kwotę 117,90 zł. Wyniknął on z tego, iż pozycja książkowa została użyczona na potrzeby biura Biblioteki. Faktura za książkę została zapłacona w terminie, natomiast książka nie została przekazana do Czytelni celem wciągnięcia jej do księgozbioru. W 2023 roku książkę wpisano do inwentarza Biblioteki.*

(akta kontroli str. 441-448, 480-507, 592)

3.5. Biblioteka prawidłowo prowadziła księgi inwentarzowe. Kontrola wykazała, że książki zakupione²⁸ lub otrzymane w darowiznie²⁹ w okresie objętym kontrolą były ujmowane w księgach inwentarzowych na bieżąco w terminie od 1 do 7 dni na podstawie faktur lub protokołów wyceny, w przypadku książek przekazanych w formie darowizny.

²⁵ Kontrola nie obejmowała badania ksiąg rachunkowych oraz sprawozdań finansowych.

²⁶ Zarządzenie Nr 5/2011 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach z dn. 17 lutego 2011 roku.

²⁷ Dz.U. Nr 205, poz. 1283.

²⁸ Próba objęto dwie faktury obejmujące 50 książek.

²⁹ Próba objęto dwa protokoły obejmujące 16 książek.

(akta kontroli str. 508-517)

W okresie objętym kontrolą, nie dokonywano ubytkowania księgozbioru Biblioteki. Dyrektor wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie dokonywano ubytkowania księgozbioru Biblioteki, gdyż posiadany księgozbiór jest jeszcze nowy³⁰ i aktualny. Dyrektor wyjaśniła ponadto, że ostatnie skontrum zbiorów bibliotecznych przeprowadzone zostało w dniach 29 listopada -18 grudnia 2018 roku³¹. Biblioteka planuje następne skontrum w lutym 2024 roku. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych, Biblioteka może przeprowadzać skontrum raz na 10 lat, gdyż jej zbiory nie przekraczają 100 tysięcy jednostek ewidencyjnych oraz nie ma wolnego dostępu do zbiorów bibliotecznych, za wyjątkiem jednego regału z nowościami, będącego w stałym nadzorze przez bibliotekarza obsługującego czytelników.

(akta kontroli str. 439-440, 591, 599-606)

Kontrola wewnętrzna zinwentaryzowanych materiałów polegała na nadzorowaniu przez Dyrektora czynności związanych z weryfikowaniem ilości i wartości księgozbioru, a także z ustalaniem raz w roku wartości zbioru na podstawie ewidencji szczegółowej porównywanej z wartością wynikającą z ewidencji majątkowej przez pracownika merytorycznego oraz głównego księgowego.

(akta kontroli str. 608-609)

3.6. W okresie objętym kontrolą Biblioteka otrzymała dotacje podmiotowe na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów w wysokości: 270 000 zł, 300 000 zł, 330 000 zł. W latach 2021-2022 PBP wykorzystała 100 % środków z dotacji. Na 30 września 2023 r. wykonanie wyniosło 75% (247 500 zł).

W okresie objętym kontrolą nie wnioskowano o zwiększenie dotacji podmiotowej. Dyrektor wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie kierowano wniosków do Starostwa Powiatowego w Poddębicach o zwiększenie dotacji podmiotowej. *Dotacja przyznawana Bibliotece z roku na rok jest większa. Jednak rosnące koszty utrzymania i wysoka inflacja powodują, iż comiesięcznie kwoty dotacji z trudem starczą na pokrycie wszystkich wydatków związanych z utrzymaniem placówki. Niemniej jednak rozumiemy, iż Powiat Poddębicki posiada wiele wydatków, na które również musi mieć zabezpieczone środki finansowe. Biorąc pod uwagę powyższe, Biblioteka stara się pozyskiwać dodatkowe środki na funkcjonowanie placówki. W okresie kontrolowanym pozyskano środki finansowe na zakup nowości książkowych z Narodowego Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych Kierunek Interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych ze środków finansowych Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z budżetu państwa oraz środki z programów ministerialnych – Promocja Czytelnictwa, Kultura Dostępna oraz Partnerstwo dla Książki na realizację trzech projektów: „Tu się czyta! Czytamy literaturę dziecięcą”, „Blisko Marii Konopnickiej” oraz „Teatr na Zamku”. Obecnie jesteśmy na etapie pisania wniosków o kolejne dofinansowanie dla biblioteki na realizację zadań w ramach dofinansowania z Programów MKiDN.*

Rozliczenia dotacji podmiotowych za lata 2022 i 2023 (III kwartał) były zgodne pod względem rachunkowym z saldami kont księgowych.

Dotacja celowa uzyskana na realizację projektu „Blisko Marii Konopnickiej” w kwocie 15 000 zł została rozliczona terminowo na podstawie dowodów księgowych opisanych

³⁰ Biblioteka istnieje od połowy 2000 r.

³¹ Przeprowadzone na podstawie Zarządzenia nr 4/2018 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach z dnia 22.10.2018 r. w sprawie przeprowadzenia skontrum zbiorów bibliotecznych w Powiatowej Bibliotece Publicznej i powołania Komisji Skontrolnej.

zgodnie z zawartą umową z MKiDN. Wydatki w ramach zadania wykonano na kwotę 14 894,91 zł. Zwrot środków w kwocie 105,09 zł nastąpił terminowo na konto MKiDN.

(akta kontroli str. 326-374, 449-479, 583-587, 595-597)

3.7. Na koniec 2021 i 2022 r. oraz na koniec III kwartału 2023 r. w księgach Biblioteki nie wykazano należności przeterminowanych. Dane zawarte w sprawozdaniach Rb-N (za IV kwartał 2021 r. i 2022 r. i za III kwartał 2023 r.) były zgodne z ewidencją księgową, poza danymi dotyczącymi stanu gotówki i depozytów. Ponadto w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2022 r. nie wykazano kwoty 129 zł stanowiącej nadpłatę podatku oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Sprawozdania terminowo przekazano organizatorowi.

(akta kontroli str. 518-546, 588-590)

3.8. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. i 2022 r. oraz 30 września 2023 r. Biblioteka nie posiadała zobowiązań wymagalnych.

Dane w sprawozdaniach Rb-Z (za IV kwartał 2021 r. i 2022 r. i za III kwartał 2023 r.) zostały wykazane zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji księgowej, a sprawozdania terminowo przekazano organizatorowi.

(akta kontroli str. 518-538)

3.9. W okresie objętym kontrolą w Bibliotece obowiązywały Regulaminy: udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza 130 000 zł netto oraz udzielania zamówienia dostawy i usługi z zakresu działalności i kulturalnej, do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych, wprowadzone na mocy Zarządzenia Nr 12/2020 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach z 31 grudnia 2020 r.

Badaniem objęto cztery zamówienia na łączną kwotę 10 611,20 zł. Zamówienia zostały poprzedzone zapytaniami ofertowymi kierowanymi minimum do trzech wykonawców. Z zapytań sporządzono protokoły. Rozliczenia następowały na podstawie faktur opłaconych w terminach z nich wynikających. Zakupy materiałów i usług dokonane zostały w sposób oszczędny i służyły terminowej realizacji zadań biblioteki.

(akta kontroli str. 607)

3.10. Biblioteka prawidłowo sporządziła i przedłożyła do zatwierdzenia organizatorowi informację o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze lat 2021 i 2022 oraz roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego instytucji kultury za lata 2021 i 2022.

Biblioteka nie złożyła informacji o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze 2023 r. Ponadto Sprawozdanie za 2021 r. odnosiło się do planu zaktualizowanego we wrześniu pomimo, że do końca roku Dyrektor wprowadził jeszcze dwie kolejne aktualizacje. Błędnie wykazano w nim również kwotę rozliczonej dotacji, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Sprawozdania i informacje za lata 2021-2022 zostały przedłożone organizatorowi w terminach określonych w art. 265 ufp.

(akta kontroli str. 326-374, 583-587, 595-597)

3.11. W okresie objętym kontrolą Biblioteka użytkowała pomieszczenia czytelnicy oraz biura na podstawie umów zawartych z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Poddębicach³², w których określono warunki i termin użytkowania pomieszczeń o łącznej powierzchni 96,4 m².

³² Umowy z dn. 30 grudnia 2020 r. oraz 14 grudnia 2022 r.

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że zawarte pisemne umowy użyczenia nie obejmowały pomieszczenia gospodarczo-magazynowego³³ o powierzchni 13,6 m², w którym znajdowały się nieużywane na co dzień sprzęty wykorzystywane przez Bibliotekę podczas organizacji imprez promujących czytelnictwo.

Biblioteka nie udostępniała powierzonej powierzchni i mienia.

(akta kontroli str. 547-562, 568)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Poddębicach, nie zawierała wersji oprogramowania wykorzystywanych systemów komputerowych i daty rozpoczęcia ich eksploatacji, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c uor.

Dyrektor wyjaśniła, że Biblioteka eksploatuje program kadrowo-płacowy (...) od 2003 roku. W Polityce rachunkowości nie wskazano wersji programu, gdyż jest on na bieżąco aktualizowany w związku ze zmieniającymi się przepisami w tym zakresie, a nazwa wersji zmienia się za każdym razem podczas aktualizacji. Historia zmian wersji programu znajduje się na stronie producenta programu.

(akta kontroli str. 256-287, 588-590, 634)

2. Biblioteka nie złożyła informacji o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze 2023 r., czym naruszyła art. 265 ust. 1 ustawy z dn. 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Dyrektor wyjaśniła, że PBP złożyła informację półroczną z rozliczenia dotacji podmiotowej uwzględniającą również dodatkowo pozyskane środki z MKiDN oraz Fundacji „Inicjatywy Powiatu Poddębickiego”. Wykazano również stan środków w kasie. Na dzień 30 czerwca 2023 r. PBP nie posiadała należności oraz zobowiązań wymagalnych, niemniej taka informacja nie znalazła się w złożonym dokumencie.

(akta kontroli str. 326-374, 595-597)

3. W sprawozdaniach Rb-N za IV kwartał 2021 i 2022 oraz za III kwartał 2023 r. nie wykazano w wierszu N3.1 gotówka i N3.2 depozyty na żądanie, stanu środków w kasie i na rachunku bankowym Biblioteki. Ponadto w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2022 r. nie wykazano kwoty 129 zł stanowiącej nadpłatę podatku oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Stanowiło to naruszenie § 12 i 14 Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych³⁴.

Dyrektor wyjaśniła, że nie wykazała w ww. sprawozdaniach środków w kasie i na rachunku bankowym, gdyż nie pochodzą one z dotacji ze Starostwa Powiatowego i nie są zaksięgowane na koncie 740 „dotacje”, lecz na koncie 760 „pozostałe przychody operacyjne, przychody o nadzwyczajnej wartości lub które nastąpiły incydentalnie”. Wyjaśniła również, że w sprawozdaniach Rb-N prezentowane są środki na rachunku bankowym pozostałe na zadania zlecone przez organ, od którego pozyskuje środki finansowe. Ponadto wyjaśniła, że w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2022 r. nie wykazano kwoty 129,00 zł. (nadpłata podatku dochodowego i składki zdrowotnej), ponieważ uzgodniono z Urzędem Skarbowym i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, że ww. należności zostaną pomniejszone ze zobowiązań w 2023 r. Zarówno Urząd

³³ Użytkowanego na podstawie umowy ustnej.

³⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 652, dalej: Rozporządzenie w sprawie sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

Skarbowy jak i Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zgodziły się na zwrot należności na konto bankowe Powiatowej Biblioteki Publicznej w Poddębicach.

(akta kontroli str. 518-546, 588-590, 595-597)

4. W 2021 r. Biblioteka przedłożyła do Starostwa Powiatowego w Poddębicach niezgodne ze stanem faktycznym (tj. poniesionymi wydatkami) rozliczenie dotacji podmiotowej. Rozliczono kwotę 277 617 zł, tj. kwotę wyższą o 7 617 zł od otrzymanej.

Dyrektor wyjaśniła, że *pomyłkowo rozliczono dotację w wysokości 277 617 zł (całość wszystkich dotacji), a nie tylko 270 000 zł (środki tylko z dotacji podmiotowej).*

(akta kontroli str. 326-374, 569-573, 583-587, 595-597)

5. W 2021 r. Biblioteka złożyła do organu założycielskiego nierzetelne sprawozdanie z wykonania planu finansowego wymagane art. 265 ust. 1 upf. Sprawozdanie odnosiło się do planu zaktualizowanego we wrześniu pomimo, że do końca roku Dyrektor wprowadził jeszcze dwie kolejne aktualizacje.

Dyrektor wyjaśniła, że omyłkowo odniesiono się do niewłaściwej wersji planu finansowego.

(akta kontroli str. 288-374, 569-573, 583-587, 595-597)

6. W planie finansowym z dn. 12 stycznia 2021 r. niezgodnie ze stanem faktycznym w wierszu stan środków pieniężnych na początek i koniec roku wykazano 0 zł, pomimo, że stan środków na początek roku wynosił 6 216,70 zł, natomiast w planach finansowych za lata 2022 i 2023 wykazywano środki na rachunku bankowym, bez środków w kasie na początek roku. Ponadto w aktualizacjach planu finansowego na 2022 r. wprowadzonych na mocy Zarządzenia 3/F/2022 z dn. 3 sierpnia 2022 r. oraz Zarządzenia 4/F/2022 z dn. 31 grudnia 2022 r. błędnie, pod względem rachunkowym, obliczono wynik finansowy.

Dyrektor wyjaśniła, że w planie finansowym Biblioteki z dn. 12 stycznia 2021 r. pomyłkowo ujęto kwotę 0 zł, winno być 6 216,70 zł. W planach finansowych za 2022 i 2023 wykazano środki na rachunku bankowym, a pomyłkowo nie dodano środków w kasie. Nie wpłynęło to na rozliczenie dotacji i nie przekroczone planów finansowych.

(akta kontroli str. 288-325, 569-573, 583-587, 595-597)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Biblioteka prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi zasadami (umowami), wykorzystwała i rozliczyła (poza jednym przypadkiem) otrzymane dotacje podmiotowe i celowe. Wydatki objęte badaniem regulowano w terminie wynikającym z dowodów księgowych do wysokości ujętej w planach finansowych. W przyjętych planach finansowych na lata 2021-2023 oraz ich aktualizacjach uwzględniono wszystkie możliwe do osiągnięcia przychody i koszty, jednakże błędnie wykazywano stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu. Prawidłowo sporządzono i przedłożono do zatwierdzenia organizatorowi informację o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze lat 2021 i 2022 oraz roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego Biblioteki za lata 2021 i 2022. Nie złożono jednakże informacji o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze 2023 r. Sprawozdania Rb-N i Rb-Z za IV kwartał 2021 r. i 2022 r. oraz za III kwartał 2023 r. składano terminowo, niemniej w analizowanych sprawozdaniach Rb-N nie wykazywano środków w kasie i depozytów bankowych, co było niezgodne z zasadami określonymi

w Rozporządzeniu w sprawie sprawozdań z zakresu operacji finansowych. Biblioteka prawidłowo ewidencjonowała materiały biblioteczne oraz prowadziła księgi inwentarzowe posiadanego księgozbioru.

III. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Aktualizacja zasad (polityki) rachunkowości.
2. Złożenie informacji o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze 2023 r.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 19 stycznia 2024 r.

Kontroler

Małgorzata Chojnacka
Główny specjalista k.p.

.....
podpis

Delegatura w Łodzi

Dyrektor

p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

.....
podpis

